

Πρόλογος του διευθυντή του Εργαστηρίου ΜΔΔ Ελληνικής Γλώσσας και Πολυγλωσσίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ο ψηφιακός αυτός τόμος περιλαμβάνει επιλεγμένα και υποβληθέντα σε κρίση κείμενα που παρουσιάστηκαν προφορικά ως ανακοινώσεις στα Τζαρτζάνεια του 2015. Ήταν το 5ο κατά σειρά γλωσσολογικό συνέδριο προς τιμήν του Αχιλλέα Τζάρτζανου και πραγματοποιήθηκε στη γενέτειρά του, τον Τύρναβο, στις 6, 7 και 8 Νοεμβρίου 2015.

Το κεντρικό θέμα που προκρίθηκε για το συνέδριο ήταν «Πρώτη Γλώσσα και Πολυγλωσσία: Εκπαιδευτικές και Κοινωνικοπολιτισμικές Προσεγγίσεις» και οι ενδεικτικοί άξονες της πρόσκλησης για περιλήψεις ήταν οι ακόλουθοι:

- Διδασκαλία/μάθηση της πρώτης γλώσσας στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Διδασκαλία ξένων γλωσσών στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Προγράμματα σπουδών στα γλωσσικά μαθήματα: σχεδιασμός, αξιοποίηση, κριτική
- Εγχειρίδια στα γλωσσικά μαθήματα: σχεδιασμός, αξιοποίηση, κριτική
- Ανάπτυξη διδακτικού υλικού στα γλωσσικά μαθήματα
- Πρακτικές, τεχνικές, στρατηγικές στα γλωσσικά μαθήματα: παρουσίαση διδακτικών εφαρμογών
- Πολυγλωσσία στο ελληνικό σχολείο: στάσεις και πολιτικές
- Δυναμική δίγλωσσης/πολύγλωσσης επικοινωνίας εντός και εκτός σχολείου
- Παιδαγωγικοί προσανατολισμοί/διδασκαλία σε πολύγλωσσες σχολικές τάξεις
- Θεωρητικά και μεθοδολογικά εργαλεία πολυτροπικής ανάλυσης
- Η πολυτροπικότητα στη διδασκαλία/μάθηση των γλωσσών
- Από το γλωσσικό στον πολυτροπικό γραμματισμό.

Το ενδιαφέρον της επιστημονικής και εκπαιδευτικής κοινότητας για το συνέδριο ήταν αξιοσημείωτο, αν κρίνουμε από την πληθώρα των υποβληθεισών περιλήψεων (46 περιλήψεις από τις οποίες 29 έγιναν δεκτές για παρουσίαση), αλλά και από την προσέλευση του κοινού τις ημέρες του συνεδρίου, όπως και από τις συζητήσεις που διαμείφθηκαν.

Στην τελική εκδοχή του τόμου αυτού περιλαμβάνονται 24 κείμενα, τα δύο των προσκεκλημένων ομιλητών (Αρχάκης, Νάκας) και 22 άλλα κείμενα που το καθένα κρίθηκε από δύο μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής. Οι ανακοινώσεις έχουν καταχωριστεί με αλφαβητική σειρά, με βάση το επώνυμο του πρώτου συγγραφέα κάθε κειμένου. Μπορούμε να διακρίνουμε μια ενδιαφέρουσα πολυθεματικότητα, που κατά τη γνώμη μας δε μειώνει τη συνοχή και την πρωτοτυπία του τόμου. Θα συναντήσουμε μελέτες για:

- Αρχές και εφαρμογές της διδασκαλίας της Νέας Ελληνικής ως βασικής γλώσσας σε διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης: Ζάγουρας και Κονδύλη, Θώμου, Καψάσκη και Σιπητάνος, Μπλιούμη κ.ά., Νάκας.
- Τα αναλυτικά προγράμματα της ΝΕ γλώσσας: Μιχάλης, Ντίνας και Σωτηρίου, Φτερνιάτη και Μανωλοπούλου.
- Την ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα: Αλεξανδρή, Ανδρουλάκης, Γκαϊνταρτζή και Τσιώλη, Βασιλάκη κ.ά., Βίτσου.
- Τη διδασκαλία/μάθηση ξένων γλωσσών στην Ελλάδα ή την παράλληλη εκμάθηση γλωσσών: Αποστολακοπούλου, Μιχαλοπούλου, Μαλλιαρού, Παπαροϊδάμη, Χατζηδάκη.
- Την πολυτροπικότητα και την πολιτισμική ευαισθητοποίηση: Λαζαρίδου, Παπαδοπούλου, Παγκουρέλια και Γκόρια.
- Την αφήγηση ή την ανάλυση λόγου: Αρχάκης, Παπαμανώλη.
- Κοινωνιογλωσσικά θέματα όπως η γλωσσική διατήρηση και οι στάσεις: Λίτσα, Τζωρτζάτου κ.ά., Χριστοδούλου.

Το εύρος των θεμάτων και το πλήθος των ανακοινώσεων δικαιολογεί το συνεχές μέλημα των διοργανωτών του Συνεδρίου να αναζητούν πεδία σύζευξης της έρευνας και των εκπαιδευτικών εφαρμογών της. Σε μια γενικότερη θεώρηση, η διοργάνωση του 2015 αποτέλεσε ένα ακόμη καθοριστικό βήμα προς την καθιέρωση των «Τζαρτζανείων» ως μιας εκδήλωσης επιστημονικού πολιτισμού που συνδέει το τοπικό και το υπερτοπικό, τη θεωρία και την πράξη, τους/τις καταξιωμένους/ες ακαδημαϊκούς και τους/τις νεότερους/ες ερευνητές και ερευνήτριες.

Συγχαρητήρια και ευχαριστίες για την ευόδωση του εγχειρήματος και την ολοκλήρωσή του, με την έκδοση αυτού του τόμου Πρακτικών, αξίζουν πρώτα οι θεσμικοί συνδιοργανωτές του συνεδρίου: η Περιφέρεια Θεσσαλίας, ο Σύνδεσμος Φιλολόγων Νομού Λάρισας, η Δημοτική Βιβλιοθήκη Τυρνάβου και το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Η Επιστημονική Επιτροπή επιτέλεσε με συνέπεια και υπευθυνότητα το έργο της, ευχαριστούμε κάθε μέλος της. Ο Τάσος Μάτος ήταν και πάλι η «ψυχή» του συνεδρίου και το πρόσωπο αναφοράς όλων των συνδιοργανωτών. Κατά την προετοιμασία και κατά τη διάρκεια του συνεδρίου, μεγάλη ήταν η συμβολή δύο προσώπων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Δήμου Τυρνάβου: α. του Παναγιώτη Σαρχώση - Δημάρχου Τυρνάβου και β. Κωνσταντίνου Κουλιού - Αντιδημάρχου Πολιτισμού του Δήμου Τυρνάβου, οι οποίοι πιστεύουν με πάθος στη σημασία δράσεων όπως τα Τζαρτζάνεια και τις υποστηρίζουν με κάθε τρόπο, προσφέροντας απaráμιλλη φιλοξενία σε όλους/όλες τους/τις συνέδρους.

Η συνεισφορά της Μαρίας Παπαδοπούλου και της Λένας Γκανά ήταν καθοριστικές για τη συγκρότηση του επιστημονικού προγράμματος. Η Ευγενία Βασιλάκη, σε συνεργασία με τη Ρούλα Κίτσιου και τη Σωτηρία Καλμπένη, επιφορτίστηκαν με το δύσκολο έργο της επιμέλειας των Πρακτικών. Κατά την επιμέλεια έγιναν σεβαστές στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό οι γλωσσικές επιλογές των συγγραφέων και οι παρεμβάσεις περιορίστηκαν σε ζητήματα ομοιομορφίας και εσωτερικής

συνέπειας των κειμένων. Η Ηρώ-Μαρία Παντελούκα ανέλαβε τη μορφοποίηση και τη σελιδοποίηση του ψηφιακού τόμου. Τα μέλη του Εργαστηρίου Μελέτης, Διδασκαλίας, Διάδοσης της Ελληνικής Γλώσσας και της Πολυγλωσσίας ανέλαβαν και διεκπεραίωσαν και πάλι, με τη γνωστή τους προθυμία και αποτελεσματικότητα, τις εκατοντάδες των μηνυμάτων και την υπόλοιπη αλληλογραφία, καθώς και την όλη προετοιμασία του συνεδρίου. Αναφέρουμε εδώ την Ευτυχία Δαμάσκου, τη Μαριαρένα Μαλλιαρού και την Καρολίνα Ρακιτζή. Σημαντική ήταν, τέλος, και η συμβολή τους στην ολοκλήρωση της διαδικασίας για την ψηφιακή έκδοση των Πρακτικών του συνεδρίου.

Γιώργος Ανδρουλάκης

Απρίλιος 2019